

Sokli pirstoisi erämaata

Korvatunturin maisemiin suunniteltu kaivos jakaa Savukosken kahtia

Heli Saavalainen HS, teksti

Sirpa Riihinen HS, kuvat

Savukoski

KEMIJOKI virtaa vuolaana poromies Juhani Lakelan kotitalon vieressä Savukosken Martin kylässä. "Kemijoesta tulisi hyvä lohijoki, jos lohi pääsisi jälleen nousemaan", Lakela miettii.

Lohen siirtoistutuksia kokeillaan ensi vuonna.

"Mutta tässä ne kaivosjätteetkin alkaisivat virrata", sanoo Sokli erämaana -liikkeen puheenjohtaja jokirannassa.

Norjalainen lannoitejätti Yara suunnittelee fosforikaivosta Itä-Lapin Sokliin, Korvatunturin maisemiin. Jätevedet johdettaisiin Kemijokeen, jonne kaivoksen vastustajat pelkäävät päätyvän muutakin kuin fosforia, muun muassa uraania.

Konsulttiyhtiö Pöyryn tekemän ympäristöarvion mukaan kaivoksen selkeimmät ympäristövaikutukset kohdistuisivat juuri vesistöön ja kalatalouteen. Kemijoki rehevöityisi pitkällä matkalla, sillä kaivosvesien fosforipitoisuus olisi jopa kymmenkertainen joen nykyiseen verrattuna.

Kaivos muuttaisi myös suosittuun kalastusalueeseen, Nuorttijoella, sillä joen latvat jäisivät keskelle kaivosaluetta. Taimen ja harjuksen elinolosuhteet heikentyisivät.

Avolouhoksen vaikutukset maisemaan, virkistyskäyttöön ja porotalouteen ovat niin ikään kielteiset. Sokli peittäisi alleen jopa 60 neliökilometriä erämaata – yhtä paljon kuin Talvivaaran kaivospiiri Sotkamossa.

VENÄJÄN rajalla oleva erämaa on Tuntsan tunturialuetta. Alueella on laajoja soita ja useita luonnontilaisia jokia.

"Sokli on lajistoltaan hyvin monimuotoinen. Täällä on monia harvinaisia ja uhanalaisia kasveja ja lintuja", Lakela sanoo.

Lakela ja Kemin-Sompion paikalliskunnan poroisäntä Mika Kavakka tarpoivat ruskan väreissä hehkuvalla Pierkulinaavalla, joka jäisi kaivosalueelle. Vaivaiskoivut ulottuvat miltei vyötärölle. Suon laidalla kiemurtelee kirkasvetinen Yli-Nuortti.

"Tämä maisema ja nämä porolaitumet katoaisivat kokonaan", Kavakka toteaa.

TYÖPAIKKOJA sen sijaan tulisi. Siksi kunnan johto odottaa kaivosta suurin toivein. Hanke jakaa Savukosken kahtia: vastakkain ovat työpaikat ja luonnontilaisuus, kannattajat ja vastustajat – joko tai.

"Sokli toisi uutta uskoa alueelle. Kaivoksen merkitys on erittäin suuri niin Savukoskelle kuin muillekin Itä-Lapin kunnille. Täällä on pitkään eletty epävarmuudessa, kun työpaikat ovat vähentyneet ja tulevaisuuden näkymät ovat vain heikentyneet", sanoo kunnanjohtaja Mauri Aarrevaara.

"Löysässä hirressä tässä pidetään ihmisiä puolin ja toisin."

Juhani Lakela

"Työpaikat ovat selviytymisen ainoa avain. Jos Sokli tulisi, tilanne paranisi olennaisesti."

Sokli toisi teollisia työpaikkoja ja verotuloja. Porotaloudella tai matkailulla ei Aarrevaaran mukaan pidetä kuntaa pystyssä.

Työpaikoista on esitetty useita lukuja. Ympäristöarvion mukaan kaivos työllistää 2–4 vuoden rakennusaikana 700–1 000 ihmistä ja tuotannossa noin 200. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin mukaan Savukoskelle jäisi tuotantovaiheessa enimmillään 40 työpaikkaa.

KAIVOSTA varten tarvitaan rata, jota pitkin malmirikasteet kuljettaisiin Perämeren satamiin. Savukoski ja Yara odottavat valtiolta rahoitusta. Budjettiin päätöstä 200 miljoonan euron rahoituksesta ei kirjattu.

"Valitettavasti kannanottoa valtion mukaan tulosta ei tullut. Meille on kuitenkin luvattu, että asiaa käsitellään talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa syksyn aikana. On silti ikävää, että joudumme odottamaan pidempään", sanoo johtaja Eero Hemming Yara Suomesta.

Kunnanjohtaja Aarrevaara on pettynyt: "Valtio käänsi meille selkensä."

Hemmingin mukaan valtion

Ohjelmajohdajayrittäjä Susanna Schwartz-Materon mielestä luontomatkailu ja Soklin kaivos sopivat huonosti yhteen.

rahaa tarvitaan: "Hanke on kannattamaton, jos me joudumme peruskorjaamaan ja rakentamaan valtion liikenneinfraa."

Huoltoaseman baariparlamentin kanta on selvä: ratarahat Savukoskelle ja kaivos käyntiin.

Epävarmuudesta ei pidä ku-

kaan. "Löysässä hirressä tässä pidetään ihmisiä puolin ja toisin", Juhani Lakela sanoo.

SAVUKOSKELLA on 1 200 asukasta. Poroja on kymmenen kertaa enemmän. Kemin-Sompion paikkakunta on Suomen suurin ja

tuottaa parhaina vuosina kymmenen prosenttia Suomen poronlihasta. Poronhoito työllistää 160 savukoskelaista.

Laulujoutsenet lepäilevät Loitsanalammella. Kaivoksen myötä se kuivatettaisiin. "Eikä olisi enää näin hiljaista", Mika Kavak-